

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków, dnia 30 września 1933 r.

T R E Ś Ć :

Pozycja:	Str.
140. Postanowienie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie Regulaminu Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich	394
141. Wzory orzeczeń, wydawanych na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach i zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 343)	394
142. Prenumerata „Czasopisma Geograficznego”	395
143. Nabywanie dzieł poetyckich Adama Mickiewicza	396
144. Opłaty stemplowe od podań	397
145. Ulgi kolejowe dla absolwentów szkół na okres feryj wakacyjnych po ukończeniu szkoły	398
146. Obchód rocznic historycznych w szkołach	399
147. „Dzień Oszczędności”	400
148. Stosowanie przepisów o jednolitym ubiorze młodzieży szkolnej	401
149. Numeracja szkół w związku z jednolitym ubiorem młodzieży szkolnej	402
150. Okres rachunkowy dla funduszu specjalnego „Taksa administracyjna”	403
151. Dodatki za oddziały równoległe w gimnazjach	404
152. Dodatek dyrektorski	404
153. Wynagrodzenie nauczycieli kontraktowych w szkołach powszechnych	405
154. Wynagrodzenie nauczycieli za godziny nadliczbowe w związku z wprowadzeniem nowej organizacji roku szkolnego	405
155. Zaliczki na budowę własnego mieszkania	407
156. Egzaminy z W. K. N. dla uczestników korespondencyjnego W. K. N. w Warszawie	408
157. Wykonanie postanowień art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 258)	409
158. Wiek młodzieży do klasy I-szej według nowego ustroju	410
159. Organizacja ogniska metodycznego języka polskiego w Krakowie	411
160. Opłaty za pokoje służbowe	412
161. Administracja klas gimnazjalnych przy państwow. seminarjach nauczycielskich	412
162. Rejony wizytacyjne w gimnazjach i seminarjach nauczycielskich	414
163. Konkursy	415
164. Komunikaty	416
165. DZIAŁ NIEURZĘDOWY: O racjonalną naukę rysunków w szkołach ogólnokształcących	419

POSTANOWIENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 1 lipca 1933 r. Nr. II. P. 6028/33

w sprawie**Regulaminu Państwowych Wyższych Kursów
Nauczycielskich.**

Paragrafy 11 i 15 Regulaminu Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z r. 1928 Nr. 9, poz. 154, otrzymują brzmienie następujące:

§ 11. Zajęcia na Wyższych Kursach Nauczycielskich rozpoczynają się najpóźniej 28 sierpnia, kończą się najwcześniej 10-go czerwca. Ferje świąteczne w ciągu roku szkolnego Kuratorjum może przedłużyć ogółem o 5 (pięć) dni w stosunku do trwania feryj w szkołach średnich. Dokładne terminy zajęć na Wyższych Kursach Nauczycielskich wyznacza Kuratorjum.

§ 15. Egzaminy końcowe słuchaczy odbywają się w czerwcu każdego roku, najwcześniej pod dniem 10 czerwca. Dokładne terminy oznacza Kuratorjum i zawiadamia o nich Ministerstwo co najmniej o miesiąc naprzód.

W § 9 wspomnianego Regulaminu dodaje się po pierwszym zdaniu słowa: „Egzaminy wstępne rozpoczynają się najwcześniej 20-go czerwca”.

Postanowienie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

141.

Nr. O. 1524/33.

Kraków, dnia 6 lipca 1933 r.

Do

**Dyrekcji i Kierownictw prywatnych szkół oraz zakładów naukowych
i wychowawczych w Okręgu**

w sprawie

**wzorów orzeczeń, wydawanych na podstawie ustawy
z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach i zakładach
naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).**

W uzupełnieniu okólnika Nr. 109 z dnia 25 czerwca 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 46) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświe-

cenia Publicznego okólnikiem Nr. 99 z dnia 26 czerwca 1933 r. Nr. I. Org. 1012/25/33 ustaliło dodatkowo następujące wzory orzeczeń, wydawanych w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych:

„18) Orzeczenie, stwierdzające prawo do dalszego prowadzenia szkoły.

Na skutek złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego..... pisma z dnia stwierdzam na podstawie ust. 1, art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), oraz na podstawie § 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473), iż spełni... Pan... warunki, przewidziane w ust. 1, art. 2 wymienionej ustawy; służy zatem Pan... prawo do dalszego prowadzenia szkoły.

19) Orzeczenie, stwierdzające prawo do przekształcenia szkoły.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego w dniu, zatwierdzam na podstawie art. 1 i ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zmiany, wprowadzone do statutu szkoły, zatwierdzonego orzeczeniem z dnia Nr.“

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

142.

Nr. O. 1627/33.

Kraków, dnia 18 lipca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i rolniczych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu

w sprawie

prenumeraty „Czasopisma Geograficznego“.

Od 1923 roku wychodzi w Poznaniu „Czasopismo Geograficzne“ jako organ Zrzeszenia Polskich Nauczycieli Geografii. Jest to jedyne pismo, poświęcone sprawom nauczania geografii w Polsce, a uwzględniające również naukowe zainteresowania nauczycieli geografii. Czasopismo podaje cenne wiadomości z zakresu badań i odkryć geograficznych, geografii gospodarczej, statystyki Polski i innych krajów, oświeśla nowe poglądy i teorie.

Ze względu na dużą wartość artykułów i rozpraw o charakterze dydaktycznym, które mogą oddać wielką usługę nauczycielom geografii w ich

pracy szkolnej na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 czerwca 1933 r. N. II. S. 2485/33 zachęcam gorąco Dyrekcje i Kierownictwa podległych szkół wszelkich kategorii do prenumerowania „Czasopisma Geograficznego“.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r

143.

Nr. O.1777/33.

Kraków, dnia 24 sierpnia 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących,
zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych
Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu
w sprawie**

nabywania dzieł poetyckich Adama Mickiewicza.

Staraniem Komitetu Uwiecznienia Pamięci Adama Mickiewicza w Ziemi Nowogródzkiej, pod protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Nowogrodzku (filja w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 110, m. 12), zostały wydane w 5-ym nakładzie „Dzieła Poetyckie“ A. Mickiewicza, zbiór kompletny z objaśnieniami i wstępem literacko-naukowym prof. dr. Piniego.

Cena kompletu z portretami i autografami Wieszcza, w oprawie płóciennej wynosi zł. 6, (cena dzieł luksusowych w półskórku wynosi 10 zł.) w nowem opracowaniu ze wstępem i objaśnieniami tekstu w jednym dużym tomie objętości zgorą 500 stron druku dwuszpaltowego.

„Pan Tadeusz“ w zeszycie, jako oddzielne wydanie, w cenie gr. 80.

Celem Komitetu jest propaganda kulturalno-oświatowa na terenie całej Rzeczypospolitej Polskiej; Komitet nie poprzestaje na usypaniu Kopca, lecz postanawia założenie w Nowogrodzku Muzeum i Biblioteki, poświęconej twórczości Mickiewicza i pamiątkom po Nim pozostałym, w tym celu wykupienie z prywatnych rąk domu Jego rodziny, wykupienie również brzegów jeziora Świtezi dla utworzenia na nich rezerwatu, wreszcie przystąpienie do tanich wydawnictw dzieł Mickiewicza dla najszerszego ich rozpowszechnienia po możliwie najniższej cenie, aby w ten sposób przysłużyć się do częściowego wypełnienia testamentu poetyckiego Mickiewicza.

Komitet zwraca się do całego polskiego społeczeństwa z wezwaniem do poparcia akcji mającej na celu szerzenie znajomości i kultu ideałów największego z naszych wieszczów.

W zamówieniu należy czytelnie podać 1) nazwisko i imię, 2) dokładny adres i pocztę, 3) ilość dzieł kompl. w oprawie, 4) ilość „Pana Tadeusza” w zeszytach, 5) kiedy wysłać dzieła (data), 6) ilość dzieł w cenie zł. 10, 7) podpis.

W razie zakupywania dzieła na raty należy podać klauzulę:

Należność za kompletnych dzieł razem zł. prze-
każe się w ratach 1) dnia 2) dnia 3) dnia do P. K. O.
na konto 5.283. Dzieło należy wysłać w paczce (zbiorowo) pod adresem

Zamówienia zebrane przez Dyрекcję i P. P. Inspektorów szkolnych
od podległego nauczycielstwa należy przesłać do Kuratorjum, które na-
stępnie skieruje je do Filji Komitetu Mickiewiczowskiego w Warszawie,
ul. Marszałkowska 85, m. 4.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

144.

N. O. 1638/33.

Kraków, dnia 24 lipca 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów
kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Inspektorów szkolnych
w Okręgu w sprawie
opłat stemplowych od podań.**

Na podstawie okólnika Nr. 102 Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego z dnia 7 lipca 1933 r. Nr. I. R. 6375/33 podają do
wiadomości i stosowania poniżej umieszczone rozporządzenie Ministerstwa
Skarbu.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

„Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że w ostatnim czasie
niektóre urzędy państwowe — w związku z wejściem w życie rozporzą-
dzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egze-
kucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580) — stosują
w zakresie opłat stemplowych od podań pewną procedurę, która nietylko
jest niezgodna z obowiązującym prawem, ale nadto powoduje zgola zby-
teczne zwiększenie pracy. Procedura ta jest następująca:

Urząd państwowy, załatwiwszy podanie mimo nieuiszczenia opłaty
stemplowej i wezwawszy jednocześnie petenta, by uiścił opłatę stemplową
w ciągu dwóch tygodni (art. 152, ustęp przedostatni ustawy z dnia 1. VII.

1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413) i § 180 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10. X. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 842)), następnie, po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu dwutygodniowego, wystosowuje do urzędu skarbowego, w którego okręgu mieszka petent, wniosek o zarządzenie przymusowego ściągnięcia opłaty. Do pisma, zawierającego ten wniosek, jest załączony odpis wezwania, które otrzymał petent (wzór 12 do powołanego § 180); w temże piśmie zaznacza urząd, że „załączone wezwanie dojrzało do egzekucji”. Takie ujęcie miało ten skutek, że urzędy skarbowe żądały zastosowania procedury, przewidzianej w §§ 12 i 14 powołanego rozporządzenia, a mianowicie sporządzenia tytułu wykonawczego.

Powyższa procedura jest sprzeczna z postanowieniami, zawartymi w ustępie ostatnim powołanego § 180 rozporządzenia wykonawczego. W myśl tych postanowień urząd, do którego wniesiono podanie, ma, w razie bezskutecznego terminu dwutygodniowego, jedynie zaopatrzyć drugi egzemplarz wezwania w adnotację: „Opłaty do dnia nie uiszczono” oraz w podpis i pieczęć urzędu i następnie przesłać ten egzemplarz wezwania, bez dalszego pisma, właściwemu urzędowi skarbowemu. „Wierzycielem” w rozumieniu powołanego rozporządzenia Rady Ministrów (§ 5 tego rozporządzenia) nie jest w przypadkach, o których mowa, ten urząd, do którego wniesiono podanie, ale urząd skarbowy, który w myśl §-u 180 powołanego rozporządzenia wykonawczego został zawiadomiony o nieuiszczeniu opłaty i który na skutek tego zawiadomienia zapisuje daną należność do swej księgi bierczej.

Ministerstwo Skarbu uprasza Władze Centralne o zawiadomienie podwładnych organów o treści niniejszego pisma okólnego“.

145.

Nr. O. 1754/33.

Kraków, dnia 21 sierpnia 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych (z prawami szkół państwowych) szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie
ulg kolejowych dla absolwentów szkół na okres feryj
wakacyjnych po ukończeniu szkoły.**

Nawiązując do okólnika Nr. 46 z dnia 5 kwietnia 1933 r. I. Org. 2540/38/33 o ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Nr. 3, poz. 62), za-

wiadomiam na podstawie okólnika Nr. 121 Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 sierpnia 1933 r. I. Org. 2540/38/33, że absolwenci szkół, których uczniom przysługują ulgi taryfowe, mogą korzystać jeszcze z ulg taryfowych na równi z uczniami tychże szkół w ciągu feryj wakacyjnych tego roku szkolnego, w którym uzyskali świadectwa ukończenia szkół, (świadectwa dojrzałości, dyplomy i t. d.).

W tym celu należy:

- 1) uczniom (słuchaczom) ostatnich klas (kursów) wystawiać legitymacje na dany rok szkolny z datą ważności do końca feryj wakacyjnych;
- 2) absolwentom wystawiać zaświadczenia tego samego wzoru, jak uczniów z terminem ważności do końca feryj wakacyjnych, bezpośrednio następujących po okresie danego roku szkolnego.

Końcowa data ważności zaświadczenia musi być zgodna z końcową datą ważności legitymacji i nie może przekraczać okresu feryj wakacyjnych, oznaczonego przez władze szkolne dla danego typu szkół.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

146.

Nr. O. 1916/33.

Kraków, dnia 14 września 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i rolniczych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu

w sprawie

obchodów rocznic historycznych w szkołach.

W związku z tem, że w bieżącym roku szkolnym zbiega się szereg rocznic historycznych, które będą uroczystie obchodzone przez szerokie koła społeczeństwa, zwracam uwagę Dyrekcji i Kierownictw na podstawie okólnika Nr. 127 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 września 1933 r. Nr. II. S. 8072/33, że obchody te nie powinny zakłócać normalnego toku pracy szkolnej. Rocznice te należy zatem czcić bądź w formie pogadanek na lekcjach historii, lub języka polskiego, bądź też przenieść uroczysty obchód na czas pozalekcyjny lub na dzień wolny skądinąd od normalnych zajęć szkolnych (święto lub niedziela).

Powyższe ograniczenie nie dotyczy tych szkół, w których dany obchód

łączy się z głębiej pojętym programem wychowawczym szkoły (np. obchody ku czci Batorego lub Sobieskiego w szkołach Ich imienia).

Zarządzenie niniejsze należy stosować do wszystkich obchodów, nie objętych specjalnemi zarządzeniami władz szkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

147.

Nr. O. 1948/33.

Kraków, dnia 22 września 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących,
zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i rolniczych, Rad
Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu
w sprawie
„Dnia Oszczędności“.**

W dniu 31 października r. b. obchodzony będzie, jak corocznie, przez cały świat cywilizowany międzynarodowy „Dzień Oszczędności“, poświęcony intensywnej propagandzie i krzewieniu idei Oszczędności wśród najszerszych warstw społeczeństwa.

Zorganizowaniem „Dnia Oszczędności“ na terenie Polski zajmuje się „Centralny Komitet Oszczędnościowy Rzeczypospolitej Polskiej“.

Ze względu na niezmiernie doniosłe znaczenie gospodarcze i wychowawcze oszczędności dla społeczeństwa i Państwa niezbędnem jest, aby akcja Centralnego Komitetu Oszczędnościowego objęła jaknajszersze warstwy społeczeństwa i dotarła do wszystkich zakątków w Państwie.

W związku z tem zechcą Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich podległych szkół zorganizować w tym czasie okolicznościowe pogadanki na temat oszczędności. Jako materiał do pogadań mogą służyć artykuły, zamieszczone w Kalendarzu Nauczycielskim na rok 1933—1934, wydanym i rozesłanym przez Pocztową Kasę Oszczędności.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 września 1933 r. Nr. I. Pol. 2787/33 w sprawie powyższej zachęcam Nauczycielstwo do wzięcia jak najliczniejszego udziału w tegorocznym obchodzie i rozwinięcia propagandy oszczędności drogą odczytów tak szkolnych jak i pozaszkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

Nr. O. 1917/33.

Kraków, dnia 23 września 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących,
zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu
w sprawie
stosowania przepisów o jednolitym ubiorze młodzieży
szkolnej.**

Doszło do wiadomości Ministerstwa, że niektóre szkoły niedość skrupulatnie stosują przepisy rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 marca 1933 r. Nr. I. Pr. 341/33 w sprawie jednolitego ubioru młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 50 i 51), lub też przeciwnie, stosują nazbyt ostro i rygorystycznie. W szczególności: niektóre szkoły zarządziły wprowadzenie już obecnie pełnego ubioru, inne zaś zlekceważyły wogóle przepisy przytoczonego rozporządzenia.

Wobec tego Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 126 z dnia 9 września 1933 r. Nr. II. S. 8071/33 zarządziło, co następuje:

- a) szkoły państwowe winny w ciągu miesiąca września b. r. wprowadzić przepisane odznaki na czapkach lub beretach oraz tarcze barwy szkoły z numerem na rękawach marynarek, bluzek i płaszców. W wyjątkowych wypadkach można zezwalać uboższym uczniom na używanie posiadanych jeszcze przez nich dotychczasowych nakryć głowy do końca I-go półrocza roku szkolnego 1933/34, o ile będą na nich umieszczone właściwe danemu rodzajowi szkoły odznaki. Żądanie wprowadzenia już w roku szkolnym 1933/34 pełnego, przepisanego ubioru jest niewłaściwe i sprzeciwia się postanowieniom § 11 przytoczonego rozporządzenia, które zarządza wprowadzenie jednolitego ubioru etapami w ciągu trzech lat szkolnych;
- b) szkoły prywatne, posiadające prawa szkół państwowych, winny w ciągu miesiąca września b. r. wprowadzić tarcze szkoły wraz z numerem. Szkoły prywatne, nie posiadające obecnie uprawnień szkół państwowych, będą do tego zobowiązane dopiero po uzyskaniu uprawnień.

Doszło również do wiadomości Ministerstwa, że niektóre przedsiębiorstwa, zajmujące się wytwarzaniem mundurów, czapek i tarcz z wy-

haftowanemi numerami, oraz odznak na czapki, żądają zbyt wysokich cen za te wyroby. Zdaniem Ministerstwa szkoły powinny starać się wpłynąć na wytwórców w kierunku obniżenia cen, a o ile te ostatnie nie odniosą skutku, należy pomyśleć o zorganizowaniu zbiorowego zakupu tych wyrobów, przez co cena musiałaby być obniżona, względnie mogą zwrócić się o dostarczenie odpowiednich wyrobów do szkół zawodowych. Dyrekcje winny ze swej strony zająć się bliżej tą sprawą i udostępnić młodzieży nabywanie tarcz i odznak po możliwie najniższej cenie.

W tej sprawie należy bezzwłocznie wydać odpowiednie zarządzenie.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

149.

Nr. II. 7930/33.

Kraków, dnia 24 lipca 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących
i seminarjów nauczycielskich w Okręgu**

w sprawie

**numeracji szkół w związku z jednolitym ubiorem
młodzieży szkolnej.**

Nawiązując do postanowień § 5 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 27 marca 1933 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 50) i § 3 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 27 marca 1933 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 51), Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmiło rozporządzeniem z dnia 14 lipca 1933 Nr. II. S. 6641/33 (okólnik Nr. 108), że w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 7 został ogłoszony wykaz szkół z podaniem numerów, które, wyhaftowane na tarczach o odpowiednich barwach szkół, winny być od początku roku szkolnego 1933/34 noszone na lewych rękawach jednolitego ubioru.

Dla szkół państwowych i prywatnych, które w przyszłości powstaną oraz dla szkół prywatnych, które uzyskają prawa szkół państwowych, będzie Ministerstwo każdorazowo ustalało numery na wniosek Kuratorjum.

Ministerstwo zaznaczyło, że w roku szkolnym 1933/34, barwy — błękit nieba — będą używały kl. I według nowego ustroju i klasy III, IV, V i VI gimnazjów według dawnego ustroju, zaś klasy VII i VIII gimnazjów będą używały barwy karmazynowej, wszystkie zaś klasy gimnazjalne danego zakładu — bez względu na barwę na tarczy — będą używały tego samego numeru, ustalonego przez Ministerstwo dla danej szkoły. Przyszłe licea ogólnokształcące będą miały swą odrębną numerację.

Dla seminarjów nauczycielskich, przy których istnieją klasy gimnazjalne, ustaliło Ministerstwo odrębne numery dla klas gimnazjalnych i odrębne dla kursów seminarjum. Szkoły ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich nie mają ustalonych numerów i nie mogą używać numerów seminarjów, przy których istnieją.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

150.

Nr. O. 2016/33.

Kraków, dnia 26 września 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie okresu rachunkowego dla funduszu specjalnego — „Taksa administracyjna“.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 133 z dnia 20 września 1933 r. Nr. I. R. 7869/33 wyjaśniło, że, pomimo zmiany roku szkolnego, w sprawozdawczości rachunkowo-kasowej z funduszu specjalnego — „taksa administracyjna“ należy stosować nadal okres rachunkowy od dnia 1-go września do dnia 31-go sierpnia każdego roku.

Dostosowywanie okresu rachunkowego do nowego roku szkolnego, rozpoczynającego się 20 sierpnia, t. j. o 10 dni wcześniej, Ministerstwo uważa za niecelowe, ponieważ przesunięcie okresu rachunkowego o 10 dni wcześniej dla planów finansowo-gospodarczych nie ma istotnego znaczenia, natomiast skomplikowałoby sprawozdawczość kasową za miesiąc sierpień.

Dzienniki kasowe oraz księgi rachunkowe, przewidziane przepisami rachunkowo-kasowymi dla Dyrekcji Gimnazjów Państwowych, Państwowych Zakładów Kształcenia Nauczycieli oraz Państwowych Szkół Zawodowych i Specjalnych (Dz. Urz. Min. Nr. 5 z 1932 r., poz. 58), należy zakładać od dnia 1-go września, a zamykać z dniem 31-go sierpnia każdego roku.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

151.

Nr. BP. 19431/33.

Kraków, dnia 3 lipca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich w Okręgu**w sprawie****dodatków za oddziały równoległe w gimnazjach.**

Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśniło okólnikiem Nr. 89 z dnia 27. V. 1933 r. Nr. BP. 7042/33, że wynagrodzenie dyrektorów (przełożonych) gimnazjów państwowych za oddziały równoległe należy i nadal opłacać w wysokości 10 mnożnych miesięcznie za każdy oddział równoległy w stosunku do ośmiu klas (oddziałów) zasadniczych.

Wejście w życie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38 z 1932 r., poz. 389) nie wprowadziło żadnej zmiany w sprawie sposobu obliczania wynagrodzenia dyrektorów (przełożonych) gimnazjów państwowych za oddziały równoległe, albowiem gimnazja według nowego typu winny mieć zasadniczo podwójne oddziały każdej klasy.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

152.

Nr. B. P. 19430/33.

Kraków, dnia 3 lipca 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie**dodatku dyrektorskiego.**

Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśniło okólnikiem Nr. 90 z dnia 8 czerwca 1933 r. Nr. B. P. 4797/33, że zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 12 grudnia 1925 r. Nr. 10282/25 w sprawie dodatku dyrektorskiego w wysokości 225 mnożnych miesięcznie, przewidzianego w ustępie 1 art. 37 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), obowiązuje nadal, t. j. że dodatek ten przysługuje tylko dyrektorom zamianowanym na stałe, nie zaś pełniącym obowiązki dyrektorskie.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

153.

Nr. BP. 20738/33.

Kraków, dnia 27 sierpnia 1933 r.

Do

**Inspektorów szkolnych i Rad Szkolnych Powiatowych w Okręgu
w sprawie
wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych w szkołach
powszechnych.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 23. III. 1933 r. Nr. BP. 350/33 wyjaśniło, że nauczycielom kontraktowym w publicznych szkołach powszechnych, którzy obok przepisanych kwalifikacyj do nauczania posiadają nadto studia wyższe, oraz i tym, którzy oprócz studiów wyższych posiadają egzamin na nauczyciela szkół średnich, należy przyznać wynagrodzenie według tych samych norm, jak i innym kwalifikowanym nauczycielom publicznych szkół powszechnych, pracującym kontraktowo, t. j. według grupy X szczebla „b” łącznie z należnymi dodatkami.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

154.

Nr. BP. 25238/33.

Kraków, dnia 11 września 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów
kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych
oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie
wynagrodzenia nauczycieli za godziny nadliczbowe
w związku z wprowadzeniem nowej organizacji roku
szkolnego.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 113 z dnia 22. VII. 1933 r. Nr. BP. 10825/33 udzieliło następujących wyjaśnień w sprawie wynagrodzenia nauczycieli za godziny nadliczbowe w związku z wprowadzeniem nowej organizacji roku szkolnego.

Wynagrodzenie za przepracowane w bieżącym roku szkolnym godziny nadliczbowe, określone postanowieniami art. 34 i 51 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska, powinno być płatne:

a) za pełne miesiące lipiec i sierpień 1933 roku tej kategorii nauczycieli, która zatrudniona była w godzinach nadliczbowych przez cały rok

szkolny (uzasadnienie: nauczyciel zatrudniony w godzinach nadliczbowych przez cały rok szkolny otrzymuje wynagrodzenie za 12 miesięcy — par. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu z dnia 18 lutego 1926 roku Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 13 z 1926 r., poz. 166).

b) za 1 miesiąc wakacyjny, t. j. za czas od 16 czerwca 1933 r. do 15 lipca 1933 r. tej kategorii nauczycieli, która zatrudniona była w godzinach nadliczbowych nie przez cały rok szkolny, lecz conajmniej przez 5 miesięcy lub przez 1 semestr (uzasadnienie: par. 3 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu z dnia 18 lutego 1926 r. Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 13 z 1926 r., poz. 166).

Począwszy od nowego roku szkolnego 1933/34, należy przy wypłacaniu wynagrodzenia za godziny nadliczbowe trzymać się następujących zasad:

- A. Nauczyciele, którzy zatrudnieni będą w godzinach nadliczbowych od 20 sierpnia 1933 r., otrzymają 1 września 1933 r. a) tytułem wynagrodzenia za sierpień 1933 r. za 10 dni godzin nadliczbowych (do 125%), oraz za 15 dni godzin nadliczbowych (ponad 125%), nadto b) wynagrodzenie zgóry za cały wrzesień; 1 października, 1 listopada i t. d., 1 maja 1934 r. za cały miesiąc zgóry, natomiast 1 czerwca 1934 r. za cały czerwiec, w tem już za 15 dni wakacyj, 1 lipca 1934 za cały miesiąc wakacyjny, 1 sierpnia 1934 r. za 15 dni, t. j. za brakującą resztę II miesiąca wakacyjnego.
- B. Ci, którzy rozpoczęli pracę przed 15 stycznia 1934 r., ale po 20 sierpnia 1933 r., otrzymują: 1-go najbliższego miesiąca wynagrodzenie zdolu za dotychczas przepracowany okres czasu oraz wynagrodzenie zgóry za miesiąc bieżący i t. d.... 1 czerwca jak pod A., 1 lipca 1934 r. za 15 dni, t. j. za brakującą resztę 1-go miesiąca wakacyjnego.
- C. Ci, którzy pracowali w godzinach nadliczbowych krócej aniżeli 5 miesięcy, otrzymują w dniu 1 czerwca 1934 r. tylko wynagrodzenie za 15 dni czerwca.

Powyższe zasady mają analogiczne zastosowanie do wypłat wynikających z rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 18. II. 1926 r. (Dz. U. Min. Nr. 13, poz. 168).

Nauczyciele, zatrudnieni w godzinach nadliczbowych w roku szkolnym 1932/33, którzy z tytułu swej pracy w ciągu całego ubiegłego roku szkolnego są uprawnieni do otrzymania wynagrodzenia za godziny nadliczbowe za cały miesiąc lipiec i sierpień 1933 r., nie otrzymają specjalnego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, w których będą nauczali w okresie od 20. VIII. 1933 r. do 31. VIII. 1933 r., ponieważ ten ostatni okres czasu łącznie z okresem nauczania od 1. IX. 1932 r. do 15. VI. 1933 r. stanowić będzie 10-miesięczny okres, dający upoważnienie do wypłaty wynagro-

dzenia za miesiące wakacyjne. W razie gdyby nauczyciel, o którym mowa wyżej, w okresie od dnia 20. VIII. 1933 r. do 31. VIII. 1933 r. nauczał w większym wymiarze godzin, aniżeli wynosić będzie średnia ilość godzin z ubiegłego roku szkolnego, należy mu asygnować wynagrodzenie za tę różnicę godzin.

Należy wziąć pod uwagę, że nowa organizacja roku szkolnego nie dotyczy szkół, wymienionych w postanowieniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6. XII. 1932 r. Nr. III. TP — 5162/32 (Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 110).

Wynagrodzenie nauczycieli nietatowych oraz duszpasterzy, określone postanowieniami rozporządzeń z dnia 1 marca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 204 i Nr. 27, poz. 163) płatne jest:

a) za cały miesiąc czerwiec 1933 r. w tej kategorii osób, która była zatrudniona w godzinach przez cały rok szkolny i z tego tytułu winna otrzymywać wynagrodzenie, określone w par. 1 i w ciągu 10 miesięcy (par. 2 tegoż rozporządzenia);

b) za ½ miesiąca czerwca 1933 r. tej kategorii nauczycieli, która nie była zatrudnioną w tych godzinach przez cały rok szkolny.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

155.

Nr. BP. 25237/33.

Kraków, dnia 30 sierpnia 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie

zaliczek na budowę własnego mieszkania.

Ministerstwo W. R. i O. P., opierając się na piśmie Ministerstwa Skarbu z dnia 22 czerwca 1933 r. Nr. D. III. 6525/1/33, wyjaśniło rozporządzeniem z dnia 22 lipca 1933 r. Nr. BP. 8951/33 (okólnik Nr. 114), że w myśl ustępu 3 punktu II okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 maja 1931 r. Nr. 6702/IV. Og. zaliczka na budowę jednego mieszkania może być udzielona tylko jednej osobie jeden raz bez względu na to, czy do budowy przystępuje jedna, czy też więcej osób, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe oraz bez względu na to, że kilka osób, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, jest funkcjonariuszami państwowymi.

Z uwagi na powyższe Ministerstwo zarządziło, aby podania funkcjonariuszów państwowych, ubiegających się o udzielenie im zaliczki na budowę własnego mieszkania, były nadsyłane do Ministerstwa do decyzji po

stwierdzeniu, że ani ta sama osoba uprzednio, ani nikt z prowadzących wspólne gospodarstwo domowe nie otrzymał zaliczki na budowę tego samego mieszkania.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

156.

Nr. I. 6407/33.

Kraków, dnia 7 września 1933 r.

Do

**Rad Szkolnych Powiatowych i P. P. Inspektorów szkolnych w Okręgu
w sprawie
egzaminów z W. K. N. dla uczestników korespondencyj-
nego W. K. N. w Warszawie.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 28 sierpnia b. r. L. II. 7735/33 na podstawie § 29 (ustęp ostatni) Regulaminu Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich zezwoliło wyjątkowo na dopuszczenie eksternów — uczestników prowadzonego przez Zarząd Okręgu Warszawskiego Z. N. P. w r. szk. 1932/33 prywatnego korespondencyjnego wyższego kursu nauczycielskiego, którzy ukończyli w lipcu b. r. wakacyjny kurs W. K. N. w Warszawie, do egzaminu przed Komisją Egzaminacyjną W. K. N. w Warszawie niezależnie od miejsca służbowego tych kandydatów i to: a) w terminie jesiennym r. 1933 dla studujących na tym kursie przedmioty działu A, b) w terminie wiosennym r. 1934 dla studujących na nim z przedmiotów działu B historję lub matematykę.

W związku z powyższem zechcą P. P. Inspektorzy przedkładać zgodnie z § 31 Regulaminu W. K. N. podania takich kandydatów, wykazujących się odpowiedniami zaświadczeniami, na wyrażone przez kandydata życzenie wprost do Komisji Egzaminacyjnej W. K. N. w Warszawie (ul. Jezuicka 4).

W związku z tem Kuratorjum upoważnia P. P. Inspektorów szkolnych do udzielania w bieżącym r. szk. 1933/34 w odpowiednich terminach egzaminacyjnych urlopów na czas składania egzaminu tym z pośród wspomnianych powyżej kandydatów, którzy się wykażą wezwaniem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej W. K. N. w Warszawie do przystąpienia w danym terminie do składania częściowego egzaminu z W. K. N.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

Nr. I. 5115/33.

Kraków, dnia 7 sierpnia 1933 r.

Do

Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu**w sprawie****wykonania art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258).**

Na zapytania kilku Kuratorów w powyższej sprawie Ministerstwo wyjaśniło rozporządzeniem z dnia 14 lipca 1933 r. Nr. II. 9489/32 (okólnik Nr. 107), co następuje:

1) Postanowienia art. 10 powołanego rozporządzenia nie wymagają, by pięcioletni okres pracy nauczycielskiej w publicznych szkołach powszechnych po uzyskaniu kwalifikacji zawodowych do nauczania był nieprzerwany, przyjąć zatem należy w wypadkach, gdy praca była przerywana, że za taki okres pięcioletni uważa się sumę okresów rzeczywistej pracy nauczycielskiej, przyczem okoliczność, że nauczyciel pełnił ją w tych okresach bądź w charakterze tymczasowego bądź kontraktowego jest w tych wypadkach bez znaczenia, zgodnie bowiem z wyjaśnieniem Ministerstwa z dnia 21 stycznia 1931 r. Nr. II. 29878/30 do egzaminu praktycznego może być dopuszczony i nauczyciel kontraktowy.

Wynika z tego, że każdy nauczyciel, zatrudniony w szkole powszechnej, winien przed upływem 5-ciu lat rzeczywistej pracy, liczonych jednak od terminu nie wcześniejszego, niż od chwili uzyskania kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych, zdać egzamin praktyczny, o ile nie jest od niego zwolniony z mocy prawa (art. 7 ust. 2), czy w drodze wyjątku, czy też wreszcie w myśl postanowień przejściowych omawianego rozporządzenia.

Postanowienia ust. 1 art. 10 nie mogą mieć zastosowania wtedy, gdy nauczyciel, mimo wyczerpania 5-cioletniego okresu pracy w publicznej szkole powszechnej, nie posiada co najmniej dwuletniej nieprzerwanej pracy nauczycielskiej w wymiarze nie mniejszym niż 14 godzin tygodniowo.

2) Nakazane w rozporządzeniu rozwiązanie stosunku służbowego z nauczycielem, który do upływu terminu, określonego w art. 10 rozporządzenia, nie zdał egzaminu praktycznego, winno nastąpić z zachowaniem sposobu i terminu wypowiedzenia, przewidzianego w art. 62 i 64 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z dnia 1 lipca 1926 r. w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

3) Obowiązujące władze szkolne rozwiązanie stosunku służbowego na podstawie art. 10 musi nastąpić — oczywiście przy zachowaniu postanowień wspomnianego wyżej art. 62 pragmatyki — dopiero z chwilą upływu przewidzianego w art. 10 terminu.

Z tego nie wynika, żeby władza nie mogła przedtem rozwiązać stosunku służbowego na podstawie art. 62 i 64 pragmatyki, zwłaszcza, jeśli wzgląd na organizację pracy w szkole tego wymaga, — stałoby się to jednak w granicach jej uznania, podczas gdy po upływie wskazanego w art. 10 okresu czasu jest to jej obowiązkiem.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

158.

Nr. II. 1931/33.

Kraków, dnia 1 sierpnia 1933 r.

Do

Dyrekcji gimnazjów państwowych i prywatnych w Okręgu w sprawie wieku młodzieży do kl. I-szej w/g nowego ustroju.

Kuratorjum podaje Dyrekcjom do wiadomości i ścisłego stosowania treść okólnika Min. W. R. i O. P. Nr. 106 z dn. 15 lipca 1933 r. w sprawie w nagłówku wymienionej, a mianowicie:

„W związku z zapytaniami Kuratorów Okręgów Szkolnych Ministerstwo — w uzupełnieniu okólnika Nr. 40 z dnia 30 marca 1933 r. (II. S. 3069/33) w sprawie organizacji roku szkolnego 1933/34 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli — komunikuje, co następuje:

1) wymagania co do wieku uczniów, wstępujących do kl. I według nowego ustroju (pkt. 2 okólnika) a mianowicie konieczność ukończenia co najmniej 12 lat, należy rozumieć w ten sposób, że te 12 lat winny być ukończone do dnia rozpoczęcia nauki w kl. I-jej, t. j. do dnia 20 sierpnia br.

2) W bieżącym roku szkolnym i następnych aż do odwołania w stosunku do młodzieży, która zgłasza się do egzaminu wstępnego do kl. I według nowego ustroju z świadectwem ukończenia sześciu klas szkoły powszechnej względnie ukończenia dwóch klas prywatnej szkoły średniej ogólnokształcącej o niepełnych prawach szkół państwowych, można nie przestrzegać postanowienia o wieku“.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

159.

Nr. II. 6699/33.

Kraków, dnia 28 sierpnia 1933 r.

Do

**Dyrekcji szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie
organizacji ogniska metodycznego języka polskiego
w Krakowie.**

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 13 czerwca 1933 r. Nr. II. S. 5646/33 Kuratorium uruchamia z początkiem roku szkolnego ognisko metodyczne języka polskiego w państwowym gimnazjum I im. B. Nowodworskiego w Krakowie pod kierownictwem prof. Dr. Franciszka Bielaka.

W bieżącym roku szkolnym będą również działały nadal dotychczasowe ogniska:

- 1) geografii w państwowym gimnazjum im. H. Sienkiewicza w Częstochowie, pod kierunkiem prof. Jadwigi Jakubowskiej,
- 2) geografii w państwowym gimnazjum żeńskim X im. kr. Wandy w Krakowie, pod kierownictwem prof. Dr. Stanisławy Niemcówny,
- 3) przyrody w państwowym gimnazjum IV im. H. Sienkiewicza w Krakowie, pod kierownictwem prof. Adama Dziurzyńskiego,
- 4) fizyki w państwowym gimnazjum VIII im. A. Witkowskiego w Krakowie, pod kierownictwem prof. Wincentego Janika,
- 5) matematyki w państwowym gimnazjum IV im. H. Sienkiewicza w Krakowie, pod kierownictwem prof. Jana Leśniaka,
- 6) rysunków w państwowym gimnazjum VIII im. A. Witkowskiego w Krakowie, pod kierownictwem prof. Tadeusza Waśkowskiego,
- 7) robót ręcznych w państwowym gimnazjum VIII im. A. Witkowskiego w Krakowie, pod kierownictwem prof. Michała Sowińskiego.

Sekcja robót kobiecych ogniska znajduje się w państw. seminarjum nauczycielskim żeńskim im. J. Joteyko w Krakowie, pod kierownictwem prof. Marji Bothe.

Rejony ognisk i plan pracy ogłosi się w osobnem piśmie.

Kuratorium zachęca gorąco pp. nauczycieli i nauczycielki do korzystania z pomocy ognisk w szczególności w b. r. szk. przy przeprowadzaniu programu nauczania w kl. I gimnazjalnej wedle nowego ustroju.

Pp. Kierownicy ognisk chętnie służą Kolegom wszelkimi informacjami, także w drodze pisemnej.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

160.

Nr. II. 7928/33.

Kraków, dnia 19 września 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów
kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie
opłaty za pokoje służbowe.**

Kuratorjum zawiadamia, że Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem Nr. 105 z dnia 14 lipca 1933 r. Nr. II. S. 3962/33, zmieniając częściowo okólnik z dnia 20 września 1930 r. Nr. II. 21448/30 (Dz. U. K. O. S. K. Nr. 9 z 1930 r., poz. 199) w sprawie pokoi służbowych w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli, oraz nawiązując do okólnika z dnia 9 października 1931 r. Nr. II. S. 20662/31 w tej samej sprawie, ustaliło opłatę, pobieraną przez Dyrekcje szkół, w wysokości 10% przysługującej diety urzędnikowi bez względu na wysokość grupy uposażenia, jaką posiada dany urzędnik (delegat).

Opłata powyższa winna być pobierana za jedną dobę od jednego łóżka.

Równocześnie Ministerstwo zarządza wprowadzenie od początku roku szkolnego 1933/34 księgi według załączonego wzoru, który przewiduje kontrolę osób korzystających z pokoi służbowych, jak również kontrolę pobieranych opłat.

Okólnik niniejszy dotyczy również szkół zawodowych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki w. r.*

161.

Nr. II. 10243/33.

Kraków, dnia 18 września 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu
w sprawie
administracji klas gimnazjalnych przy państwowych
seminarjach nauczycielskich.**

Na zapytanie jednego z Kuratorów w powyższej sprawie Ministerstwo oznajmiło rozporządzeniem z dnia 5 września 1933 r. Nr. II. S. 6270/33 (okólnik Nr. 128), co następuje:

1) klasy gimnazjalne przy państwowych seminarjach nauczycielskich, które nie są filjami gimnazjów, mają używać nazwy: „Państwowe Seminarjum Nauczycielskie im. klasa (y) gimnazjalna (e) męska (żeńska, koedukacyjna) w“;

KONTROLA OPŁAT ZA POKÓJ SŁUŻBOWY.

Poz. bież.	NAZWISKO I IMIĘ	Stanowisko służbowe i wy- sokość pobie- ranych diet	Czas zajmowa- nia pokoju od dn. do dn.	Ilość dni	Wysokość opłaty diennej		Kwota uiszczona		Pokwitowa- nie odbiera- jącego	Data wpłacenia przyjętej kwoty do P. K. O.	UWAGI
					zł.	gr.	zł.	gr.			

2) klasy gimnazjalne mają używać pieczęci urzędowej seminarjum;

3) dla klas gimnazjalnych nie należy prowadzić osobnej rachunkowości i osobnych ksiąg ani też otwierać osobnego konta czekowego w PKO. Natomiast w kontroli opłat uczniowskich należy otworzyć dla klas gimnazjalnych oddzielne konta. Ponadto w rubryce „uwagi“ lub na odwrocie miesięcznego sprawozdania z dziennika kasowego Dyrekcje seminarjów winny podawać, jakie kwoty z „Taksy administracyjnej“, pobranej i przełanej w miesiącu sprawozdawczym, przypadają na klasy gimnazjalne a jakie na seminarjum;

4) przy pobieraniu taks i opłat szkolnych należy stosować do klas gimnazjalnych zarządzenia, dotyczące szkół średnich ogólnokształcących.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* w. r.

162.

REJONY WIZYTACYJNE W GIMNAZJACH I SEMINARJACH NAUCZYCIELSKICH.

1) Bryda Władysław, Okręgowy Wizytator Szkół. Kraków: Państwowe Pedagogjum, Państwowe seminarjum męskie, Państwowe gimnazjum I; Nowy Sącz: Państwowe gimnazjum I i II; Nowy Targ; Zakopane.

2) Biedowicz Bronisław, Okręgowy Wizytator Szkół. Będzin; Chrzanów; Dąbrowa Górnicza; Kraków: Państwowe gimnazjum III, Gimnazjum Instytutu Marii, Gimnazjum E. Plater, Gimnazjum Tachkemoni, Seminarjum Instytutu Marii, Seminarjum P. P. Prezentek; Miechów; Olkusz; Oświęcim; Sosnowiec; Zawiercie.

3) Dr. Chrzanowska Maria, p. o. Okr. Wizytatora Szkół. Biała; Brzesko; Gorlice; Grybów; Jasło; Jordanów; Kęty; Kraków: Gimnazjum VII i X, Gimnazjum im. Królowej Jadwigi, Gimnazjum S. S. Urszulanek, Seminarjum państwowe żeńskie, Seminarjum państwowe ochroniarskie; Myślenice; Nowy Sącz: 3 żeńskie; Rabka; Staniątki; Stary Sącz; Żywiec.

4) Horbacki Władysław, p. o. Okr. Wizytatora Szkół. Dąbrowa obok Tarnowa; Dębica; Kraków: Gimnazjum VI i IX, Gimnazjum Kaplińskiej, Gimnazjum Żydowskie, Seminarjum im. Reja, Seminarjum św. Rodziny; Mielec; Ropczyce; Tarnów; Wadowice; Wieliczka; Zbylitowska Góra.

5) Komar Stanisław, Okręgowy Wizytator Szkół. Bochnia; Busk; Jędrzejów; Kielce; Kraków: Gimnazjum IV i V, Gimna-

zjum Jaworskiego, Gimnazjum P. P. Kanoniczek, Gimnazjum P. P. Norbertanek, Seminarjum Münnichowej; Opatów; Ostrowiec; Pińczów; Rakowice; Sandomierz; Staszów; Szczekociny.

6) Wierzbicki Władysław, Okręgowy Wizytator Szkół. Częstochowa; Końskie; Kozienice; Kraków: Gimnazjum II i VIII, Gimnazjum Kołłątaja, Gimnazjum Misjonarzy, Gimnazjum Paulinów, Seminarjum Preisendanza; Marjówka; Radom; Skarżysko; Solec nad Wisłą.

163.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Rada Szkolna Powiatowa w Częstochowie ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia posad kierowników w następujących szkołach:

- 1) 7-kl. Nr. 2 w Częstochowie;
- 2) 3-kl. w Lipiu;
- 3) 5-kl. w Węglowicach;
- 4) 4-kl. w Zwierzyńcu;
- 5) 2-kl. w Lgocie;
- 6) 2-kl. w Rybnej.

Podania należy wnosić w drodze służbowej do Inspektora szkolnego w Częstochowie.

Rada Szkolna Miejska w Dąbrowie Górniczej ogłasza konkurs celem obsadzenia posad: 1) Kierowniczkę 7-mio klasowej szkoły powszechnej żeńskiej Nr. 1 w Dąbrowie Górniczej i 2) Kierownika 7-mio klasowej powszechnej szkoły męskiej Nr. 2 w Dąbrowie Górniczej.

Podania należy wnosić drogą służbową do Inspektora szkolnego w Sosnowcu.

Rada Szkolna Powiatowa w Krakowie ogłasza konkurs na stanowiska kierowników:

1) 7-kl. publicznej szkoły powszechnej Nr. 2 w Wieliczce. — Wymagany Wyższy Kurs Nauczycielski lub egzamin wydziałowy.

2) 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Śledziejowicach. — Przy szkole pod 2) jest mieszkanie: 2 pokoje i kuchnia.

Pierwszeństwo mają kandydaci z W. K. N.

Rada Szkolna Powiatowa w Mielcu ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia stanowiska kierownika 3-klasowej publ. szkoły powszechnej w Żarówce.

Szkoła ma własny budynek, w którym jest mieszkanie dla kierownika szkoły.

Rada Szkolna Powiatowa w Żywcu ogłasza konkurs na następujące posady kierowników w powiecie żywieckim:

1) 7-mio klasowej szkoły powszechnej w Zabłociu. Mieszkanie służbowe 3 pokoje i kuchnia. Stacja kolejowa w miejscu.

2) 7-klasowej szkoły powszechnej Nr. 1 w Suchej. Mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia. Stacja kolejowa w miejscu.

3) 4-ro klasowej szkoły powszechnej w Moszczanicy. Mieszkanie służbowe składające się z 2 pokoi i kuchni oraz budynek gospodarczy, gruntu ornego $\frac{3}{4}$ morgi.

4) 3-klasowej szkoły powszechnej Nr. 2 w Stryżawie. Mieszkanie służbowe o 1 pokoju i kuchni (stan dobry).

Podania udokumentowane należy wnosić w drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Żywcu.

164.

KOMUNIKATY.

Z dniem 31 sierpnia b. r. zostało zlikwidowane prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie i prywatne gimnazjum żeńskie w Nowym Targu.

Drukarnia Państwowa w Warszawie pismem z dnia 13 lipca 1933 r. Nr. 3511/K zawiadomiła Kuratorjum, iż udzielono praw sprzedaży świadectw i druków szkolnych księgarniom: Pałka w Chrzanowie; J. Pisz w Tarnowie i Księgarni Polskiej w Jędrzejowie.

Podobnie jak w latach ubiegłych czynne będą w Krakowie i w bieżącym roku szkolnym bezpłatne poradnie dla niezamożnej młodzieży państwowych gimnazjów i seminarjów w Okręgu.

O tem zawiadomią Dyrekcje lekarzy szkolnych, którzy powinni skierowywać młodzież szkolną do wymienionych Poradni tylko w godzinach i dniach poniżej oznaczonych.

I. Poradnia o c z n a (przy ul. Kopernika L. 38) w ciągu roku szkolnego z wyłączeniem wakacji w dnie powszednie w godzinach od 11.30 do 14, w zasadzie najpierw dla młodzieży szkolnej z prowincji, a potem z krakowskich szkół. Rozkład dni dla dobierania szkół dla młodzieży poszczególnych zakładów zostaje zmieniony (Dz. Urz. K. O. S. K. z roku 1928 Nr. 5, str. 146).

Poza wymienionym czasem może udzielić pomocy w nagłych wypadkach lekarz dyżurny Kliniki Ocznej Uniwersyteckiej, albo Szpitala św. Łazarza i to nawet bez kartki polecającej, wymaganej w poradni szkolnej.

II. Poradnia dla wad wymowy (przy Klinice neurologiczno-psychiatrycznej U. J. przy ul. Kopernika L. 48) w poniedziałki i czwartki od 8—12 i od 3—6 godziny.

III. Poradnia dla dzieci i młodzieży nerwowej (przy Klinice neurologiczno-psychiatrycznej U. J. przy ul. Kopernika L. 48) we wtorki i piątki od 9—12 godziny.

IV. Poradnia laryngologiczna (w państw. gimnazjum IV. im. Henryka Sienkiewicza przy ul. Krupniczej L. 2) codziennie od 1—2 godziny.

V. Poradnia ortopedyczna (przy Klinice Chirurgicznej U. J. przy ul. Kopernika) we wtorki i czwartki od godziny 9—10 rano.

VI. Porad w zakresie chorób skórnych udzielać będzie uczniom p. Dr. Fryderyka Ameisenówna (przy ul. Sławkowskiej L. 9) od godz. 8—9 rano w poniedziałki, środy i piątki, uczniom zaś p. Dr. Rudolf Trzebicki (przy ul. św. Tomasza Nr. 28 od godz. 3—4 popołudniu w poniedziałki, środy i piątki).

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 13 lipca 1933 r. Nr. I. WF. 2542/33 zawiadomiło Kuratorjum, iż ukazała się broszura p. t. „Ratownictwo ludności cywilnej (Samoobrona Przeciwwgazowa)“, wydana w Katowicach.

Broszura ta zawiera cały szereg błędów odnośnie przygotowań ludności do O. P. L. G. i obliczona jest na duży zysk prywatny (cena 1 zł. za 18 stron druku), wobec czego Ministerstwo zakazało korzystania z tej broszury.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 129 z dnia 12 września 1933 r. (I. R. 5569/33) zawiadomiło Kuratorjum, że w drodze wyjątku uregulowało należność Wydziału Ewidencji Ludności Magistratu m. st. Warszawy za informacje adresowe, udzielone przez Biuro Adresowe urzędowi podległym Ministerstwu, w okresie od 7 maja 1932 r. do 31 marca 1933 r.

Na przyszłość Biuro Adresowe Magistratu m. st. Warszawy udzielać będzie informacji adresowych urzędowi podległym Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za opłaceniem zgóry każdej informacji.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 29 listopada 1928 r. Nr. O. (Prez. 7312/28: 1) powiadomiło o ukazaniu się opracowanego w r. 1928 przez Juliana Suskiego „Wykresu Organizacji Władz i Urzędów Państwowych R. P.“ i 2) uznało ten „Wykres“ za pożyteczny zarówno dla władz administracji szkolnej, jak i dla szkół, jako środek pomocniczy (przedewszystkiem przy nauce o Polsce współczesnej).

Na skutek rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 sierpnia 1933 r. Nr. I. Org. 1023/8/33 Kuratorjum zawiadamia, że nowe poprawione i uzupełnione

wydanie wspomnianego „Wykresu“ ukazało się w pierwszych dniach stycznia 1933 r. nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13, tel. 442-63, dokąd należy kierować zamówienia.

Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznaniu przy ul. św. Marcina 37 (konto P. K. O. Nr. 200-504) zawiadomiło Kuratorjum, że rozpoczęło w październiku 1932 r. wydawnictwo arcydzieł literatury polskiej oraz dzieł obcych pisarzy. Książeczka średnio o 64 stronach i więcej kosztuje 35 gr.

Towarzystwo uwzględniło w pierwszym rzędzie utwory stanowiące podstawową lekturę w szkołach.

Książki są do nabycia w wymienionem Towarzystwie, oraz we wszystkich księgarniach.

Dr. K. Sośnicki: Podstawy wychowania państwowego. (Biblioteka Pedagogiczno-Dydaktyczna. Tom XI). Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa 1933.

Wychowanie państwowe ujmowano dotychczas przede wszystkim z punktu widzenia aktualnej polityki i aktualnych zapatrywań na sprawy publiczne. Obecnie nowa ta publikacja stara się rozwiązać to zagadnienie ze stanowiska raczej ogólnego, jakby „sub specie aeternitatis“. Dlatego autor opiera się w swych badaniach na ogólnem pojęciu „etosu państwowego“, na ogólnych pojęciach państwa i prawa. W ten sposób jego dociekania pedagogiczne wywodzą się z filozoficznych teorii państwa i prawa, które stara się wyjaśnić, zestawzić i systematycznie uporządkować. Stanowi to bezwątpienia nowość na terenie pedagogiki. Dla podstawowego swego pojęcia „etosu państwowego“ szuka też autor oparcia o rozważania psychologiczne. Tak więc jego „Podstawy wychowania państwowego“ zbudowane są na fundamentach filozofji prawa i państwa oraz na psychologii. W ten sposób wytwarza się szerokie podłoże do rozważań nad zagadnieniami moralności, społeczeństwa, narodu i państwa.

Mimo jednak poruszania tak wielu zagadnień, książka zachowuje wyraźnie charakter pedagogiczny. Sprawa celu, treści i metod wychowania państwowego, przedstawiona z różnych stron, czyni ją pracą przeznaczoną przede wszystkim dla wychowawców, którzy znajdą w niej na teoretycznym podkładzie systematyczne wskazówki o wybitnie praktycznym charakterze. Ponieważ jednak ta praktyczna ich strona nie jest rozprowadzona w drobiazgach i szczegółach, ale ujęta w sposób ogólny i drogowskazowy, przeto jest jeszcze bardzo wiele pola dla własnej pomysłowości i wynalazczości wychowawcy. Znajdziemy w niej tylko oświecenie sensu i znaczenie poszczególnych zabiegów wychowawczych.

Różne zapatrywania na wychowanie państwowe zostały tu zebrane, poklasyfikowane w pewien możliwie jasny i systematyczny układ. Wiele podstawowych pojęć, dotąd dość mglistych, autor rozwikluje i nadaje im ściślejszą treść. Nie jest ona jednak dowolna i zgóry wyznaczona, lecz oparta o utarty poniekąd już sposób myślenia pedagogicznego, państwowego i kulturalnego. Dlatego całość daje wiele podniety do myślenia w różnych kierunkach i możność nawiązania do różnych nastawień umysłowych, które stara się prowadzić do oczyszczenia pojęć i do możliwie jasnego poglądu na całą sprawę wychowania państwowego. Nie tylko nauczyciele i wychowawcy, ale też prawnicy, ludzie zajmujący się sprawami społecznymi, narodowymi i kulturalnymi lub moralnymi, znajdą w niej dla siebie wiele informacji i materiału.

J. Devey: „Moje pedagogiczne credo”. „Szkoła a społeczeństwo”. Biblj. Przekł. Dziel. Ped. T. I. Wyd. II. S. A. Książnica-Atlas.

„Pedagogiczne wyznanie wiary” Devey’a, które się ukazuje poraz pierwszy w polskim przekładzie, ogłoszone zostało przez autora w r. 1897.

W r. 1929 z okazji obchodu 70 rocznicy urodzin znakomitego filozofa i pedagoga wydało je na nowo „Progressive Education Association” w Waszyngtonie, uważając słusznie, iż broszura ta doskonale streszcza założenie całej twórczości pedagogicznej jubilata.

W polskim wydaniu stanowi „credo” wstęp do wznowionego przekładu „Szkoła a społeczeństwo”, gdzie autor przedstawia wyniki doświadczeń zebranych na gruncie Elementarnej Szkoły przy Uniwersytecie w Chicago, w której zastosował praktycznie swoje zasady.

165.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

O racjonalną naukę rysunku w szkołach ogólnokształcących.

Najwięcej nieporozumień w nauczaniu było w nauce rysunku wogóle, a w szkołach średnich w szczególności. Powodem tego było z jednej strony zbyt indywidualne zapatrywanie nauczycieli tego przedmiotu na naukę rysunku i niedość jasno skonkretyzowane cele nauczania, oraz metody pracy. Z drugiej zaś strony nie było przez szereg lat żadnego fachowego kierownictwa, co spowodowało, że nauka rysunku stała się kopciuszkiem na terenie szkół zwłaszcza średnich. Stąd też byliśmy świadkami dziwnego zjawiska na terenie szkoły. Im więcej nauka rysunku upadła, tem więcej rysunek staje się nieodzowny jako niczem niezastąpiona umiejętność, wybitnie pomagająca w kształceniu i wychowywaniu szkolnem. Obecnie zaczyna być lepiej. Szerokie rzesze nauczycieli rysunku zaczynają rozumieć, że do nauczania tegoż niezbędną jest wiedza pedagogiczna i głęboka znajomość swego przedmiotu. Przyczyniły się do tego ogniska metodyczne, oraz wyteżona praca instruktorów ministerjalnych. Nauczyciele wszystkich przedmiotów posługują się rysunkiem, oraz wymagają go od uczniów. Jest to całkiem jasne, gdyż nauczanie przestało być werbalnem, a wymaga rzeczowości. Natomiast nauczanie rysunku szło po linii swobodnego estetyzowania oraz zagadnień artystycznych. Większość nauczycieli-artystów w gimnazjach prowadziła lekcje w tym kierunku, gdyż tak była przygotowaną do zawodu, oraz takie nastawienie wymagało mniej wysiłku. Bardzo często słyszało się na konferencjach rodzicielskich utyskiwania ze

strony rodziców, że uczeń ma niedostatecznie z przyrody czy geografji, za to, że źle i bez zrozumienia wykonuje rysunki wymagane przez nauczycieli tych przedmiotów, a on przecież z rysunku ma notę bardzo dobrą. To było powodem, że rodzice odnosili się nieufnie do tego przedmiotu, gdyż nie widzieli w nim czynnika pomagającego w kształceniu ich dzieci. Dlatego też odrodzenie nauki rysunku musi iść w tym kierunku, aby ona była pomocą dla dziecka w kształceniu w innych przedmiotach a nie czczą zabawką. Stąd też i nauka nadobowiązkowa w gimnazjach musi sobie postawić za cel nauki rysunku korelację z innymi przedmiotami nauczania, oraz z życiem szkolnem. Jest to przecież naczelnny postulat w nauczaniu dzisiejszem. Uczymy przedmiotów nie dla nich samych, ale aby za ich pomocą dać ogólne wykształcenie, przygotowujące do późniejszego życia zawodowego. Z chwilą kiedy nauka rysunku oprze się na tym szkielecie, nastąpi uświadomienie olbrzymiego znaczenia rysunku w nauczaniu. W duszy polskiej tkwi raczej nastawienie romantyczne, niż realistyczne, wyrabiania światopoglądu. Dobrze to było w czasach niewoli, bo można było żyć lepszą rzeczywistością, bo wymarzoną. Dziś młody obywatel wolnej Polski nie ma marzyć, tylko trzeźwo, rzeczowo ujmować zagadnienia swej państwowości. Dlatego też i nauczanie wymaga na każdym kroku tej rzeczowości. Jasne jest, że jeżeli kształcenie i wychowywanie ma być rzeczowe, to musi zdążać do poznania rzeczy, a nie tylko pojęć o rzeczach. Choćby jak najwięcej i najpiękniej opowiadano n. p. o jakiejś roślinie bez jej pokazu, na nicby się to nie przydało. Trzeba przedmiot pokazać. — A czy sam pokaz wystarczy? Każdy przyzna, że nie. Samo oglądanie oczami to mało, trzeba zobaczyć duszą. Należy zbliżyć ucznia do zjawiska, omawiając jego nazwę i budowę. Czy omówienie jest już wyczerpujące do pełnego zrozumienia zjawiska? Nie. — Uczeń musi zdobyć wyobrażenie zjawiska i pojąć umiejętność skojarzenia poszczególnych wyobrażeń. Badania psychologiczne stwierdzają, że jest jeszcze jedna faza psychiczna w dojściu do jasnego, pojęciowego ujęcia danego zjawiska. Samo myślenie jest twórczem, bo opiera się na znaczeniach abstrakcyjnych, zwanych pojęciami (Rusk). Myślenie pojęciowe musi poprzedzić zjawisko, które możemy nazwać myśleniem plastycznym, co praktycznie rzecz biorąc, spełnia mowa graficzna. Ileż to wypadków, że ktoś nie potrafi słownie rozwiązać zagadnienia, robiąc wrażenie, że go nie rozumie, a szkicem choćby nieudolnym w lot je wyjaśnia. Takie zjawiska są tak częste na terenie szkoły! Wydaje się słuszne twierdzenie, że niedowartościowania i przewartościowania tak modne w naszych przejściowych czasach, to skutek herbartowskiego pojęciowego kształcenia. W jednym ze swych dzieł powiada Devey, że jeśli pokażemy zabytek uczniowi i spowodujemy jego plastyczne zrozumienie na tle czasu, to więcej nauczymy go w historii, tj. zrozumienia spraw ludzkich na tle cza-

su, niż opowiadanie mu tylko samych przykładów historycznych. Bo jeśli chcemy wywołać zrozumienie i odczucie tego, co było, musimy spowodować, aby w nas ożyło. Wszystko, co martwe dla nas w znaczeniu psychicznem — nie istnieje dla nas. Jak częste są wypadki, że uczeń powtórzy „od deski do deski“ rozdział z historii, a jeśli spróbujemy zaktualizować problem, okazuje się, że tego, czego się wyuczy, nie rozumie. † gdy wywie- trzęją słowa, nic z trudu nie zostanie. Język ojczysty i jego literatura, to bodaj najważniejsze przedmioty w kształceniu i wychowywaniu u ucznia poczucia piękna. W związku z tem przytoczę fakt następujący: Na wycieczce wśród milego, nieskrępowanego nastroju profesor j. polskiego prowadzi z uczniami 7-ej klasy szkoły średniej rozmówkę na temat swego przedmiotu. Po pewnym czasie jeden z uczniów nota bene dobry „polonista“ powiada: *Panie profesorze skąd to pochodzi, że właściwie więcej czuję i rozumiem piękno u Wyspiańskiego i Kasprówicza, niż w dziełach Kochanowskiego, on taki dla mnie odległy*“. Wyobraziłem sobie jako nauczyciel rysunku, że gdyby taką Sobótkę zaktualizowano na wycieczce, to może prędzej ten uczeń uświadomiłby sobie jej piękno, bo zacząłby je sam przeżywać. Stąd też tak ważne jest znaczenie teatrów w kształceniu piękna u młodzieży. Podobnie więc jak w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych, tak i tu wyobraźnia plastyczna wielką odgrywa rolę. Dlatego nauczyciel j. ojczystego czy filolog tak często posługuje się rysunkiem, oraz uczniom poleca rysować. W obecnych ciężkich czasach kryzysu rysunek ma jeszcze jedno wielkie znaczenie. Konieczność oszczędzania w wydatkach jest powodem, że szkoła musi zrezygnować z wielu potrzebnych pomocy naukowych. W tych wypadkach nauczyciel i uczniowie posługują się rysunkiem, tembardziej, że szeregu pomocy nie można z uczniami wykonać, gdyż są za trudne, oraz przedmiot wykonany w szkole często drożej kosztuje jak przedmiot kupiony fabryczny. Dotychczas naświetlałem ważność umiejętności rysunku w kształceniu szkolnem. Przejdę do drugiej dziedziny pracy szkolnej, do wychowywania. Zaczyna się ucierać mniemanie, że wychowywanie na terenie szkoły to tylko gminy, kółka i t. p. Kształcenie musi być wychowującym i naodwrot wychowywanie jest również kształceniem. Obejmuje ono szereg zagadnień społecznych. Nie będzie wychowany społecznie ten, kto będzie umiał mówić na tematy społeczne, a nie będzie umiał tych zagadnień przeżywać. Wiedzieć jak się coś robi, to nie znaczy jeszcze umieć wykonać. Przecież wybitni społecznicy, — to ludzie o wyrobionej pamięci i wyobraźni plastycznej, która im ogromnie pomaga w orjentacji. Albumy szkiców i studjów z wycieczek szkolnych jakże wiele mają wartości wychowawczych. Fotografia pozostaje wspomnieniem, a własna praca przeżyciem. W seminarjum w Dąbrowie Górniczej mieli uczniowie kilkadziesiąt prac własnych z wycieczki nad polskie morze. Z dumą po-

kazywali te prace, szeroko opowiadając o tej wycieczce. Dlatego też nauka obowiązkowa czy nadobowiązkowa rysunku w szkole powszechnej czy średniej nie może pominąć zagadnień wychowawczych. Korelacja z rysunkiem w tych zagadnieniach jest również konieczna. Tak pojęta nauka rysunku wniknie w życie szkolne, przyczyniając się do jego żywego pulsowania. Jeśli nauczyciel tego przedmiotu wykaże uczniowi, jak jest mu potrzebny, jeśli odpowiednio zostaną uświadomieni rodzice, wierzyć należy, że poprą naukę rysunku rodzice oraz władze szkolne. Poniżej przedstawiam projekt wytycznych ogólnych dla nauki nadobowiązkowej rysunku w gimnazjach:

1) Nadobowiązkowa nauka rysunku odbywać się musi w duchu ścisłej korelacji kształceniem i wychowywaniem szkolnym przez a) kontakt z nauczycielami innych przedmiotów, b) z młodzieżą, aby metodą pracy pod kierunkiem dawać uczniom to, co im jest potrzebne.

2) Organizowanie wycieczek grupowych, uwzględniając wiek uczniów oraz zainteresowania, ewentualnie współudział w wycieczkach już zorganizowanych przez nauczycieli innych przedmiotów.

3) Zwiedzanie muzeów, oglądanie zabytków ze szczególnem uwzględnieniem omawiania formy, jej celowości i piękna. Rysunek może się odbywać wprost na wycieczce, o ile warunki na to pozwolą lub jako rysunek poobserwacyjny (z pamięci, wyobraźni).

4) Odczyty, referaty, prelekcje dyskusyjne uczniów i nauczyciela na tematy związane z kulturą plastyczną, z uwzględnieniem pokazów, ewentualnie przeźroczy.

5) Pomoc w organizowaniu uroczystości szkolnych, oraz urządzaniu estetycznem sal szkolnych, korytarzy; urządzanie sceny szkolnej, współpraca w wydawaniu pisma szkolnego ze zaznajomieniem z niezbędnymi technikami graficznymi, jak drzeworyt, linoryt, ekslibrisy i tp.

6) Urządzanie wystaw szkolnych prac uczniów z rysunku, oraz pomoc w urządzaniu wystaw szkolnych wogóle.

Zakres pracy i wytyczne metodyczne:

1) Jak najszersze stosowanie metody nauczania zespołowego pod kierunkiem.

2) Ścisłe przestrzeganie frekwencji uczniów zapisanych.

3) Stosowanie typu lekcyjnego zależnie od zagadnienia i celu lekcji przy szczególnem uwzględnieniu celowej analizy formy słowem i rysunkiem.

4) Rysowanie ołówkiem, węglem, pendzlem, oraz malowanie akwarelą w celu podkreślenia formy.

5) Łączenie uczniów w grupy zespołowe o zainteresowaniach pokrewnych, mając na uwadze wiek młodzieży.

6) Pomoc we wykonywaniu pomocy naukowych np. obrazów, wykresów do przyrody, geografji i t. p.

7) Zwrócenie uwagi na różnice między rysunkiem z widoku a rzutowym i technicznym.

8) Prowadzenie rysunku tablicowego jako pomocy naukowej.

9) Czytanie oryginałów, bądź w braku tychże dobrych reprodukcji plastyki polskiej i obcej; położenie nacisku na zaznajomienie ze sztuką ludową.

10) Zwrócenie uwagi na zagadnienia architektury wewnątrz mieszkania i warsztatów pracy, oraz higieny i estetyki urządzeń publicznych i miast.

11) Podstawowe wiadomości znaczenia światła i barw (barwy czyste, złamane, zasadnicze, harmonje barw).

12) Złudzenia wzrokowe oraz ocenianie w polu długości, wysokości oraz zmian barw; szkice topograficzne, czytanie map specjalnych wojskowych i t. p.

13) Rysowanie według modelu w związku z zagadnieniem projektowania formy.

14) Ścisła kontrola pracy i przechowywanie prac; z tem związane prowadzenie dzienniczka zajęć dla każdego ucznia z podaniem czasu pracy oraz rodzaju zagadnienia.

Jan Książek.

Prenumerata roczna zł 6, półroczna zł 3. — Numer pojedynczy 50 groszy.
Ceny ogłoszeń: Cała strona 120 zł, pół strony 60 zł, ćwierć strony 30 zł.

Konto w P. K. O. Nr. 402.001.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

NOWE PODRĘCZNIKI nakładu

S. A. KSIĄŻNICA-ATLAS

LWÓW, ul. Czarnieckiego 12.

WARSZAWA, ul. Nowy Świat 59.

dostosowane do nowych programów Ministerstwa W. R. i O. P.
i aprobowane do użytku w szkołach:

DLA I KLASY POWSZECHNEJ:

T. Sierżputowski i S. Klebanowski: Rachunki dla I kl. szk. powsz. Zł. 0.70.

DLA II KLASY POWSZECHNEJ:

T. Sierżputowski i S. Klebanowski: Rachunki dla II kl. szk. powsz. Zł. 1.—.

DLA V KLASY POWSZECHNEJ:

S. Banach, W. Sierpiński i W. Stożek: Arytmetyka i geometria dla V kl. szk. powsz. Zł. 1.60.

Z. Klemensiewicz: Język polski. Dla V kl. szk. powsz. Zł. 0.60.

St. Tync i J. Gołębek: Piękna nasza Polska cała. Czytanka na V kl. szk. powsz. Zł. 1.90.

DLA I KLASY GIMNAZJALNEJ:

S. Banach, W. Sierpiński i W. Stożek: Arytmetyka dla I kl. gimn. Zł. 2.10.

H. Gaertner: Mowa polska. Podręcznik do nauki o języku dla I kl. gimn. Zł. 0.70.

Z. Klemensiewicz: Język polski. Ćwiczenia i pogadanki gramatyczne dla I kl. gimn. Zł. 0.70.

St. Pawłowski: Geografia Polski na I klasę gimn. Zł. 2.10.

Niezbędne uzupełnienie powyższych podręczników stanowią przewodniki metodyczne, a mianowicie:

Z. Klemensiewicz: Pogadanki o języku polskim z obrazkami dla kl. I i II szk. powsz. (aprobowane przez Min. W. R. i O. P.) (Dla ucznia).

Z. Klemensiewicz: Poradnik dydaktyczny do Pogadek o języku polskim z obrazkami. Dla klasy I i II szk. powsz. (Dla nauczyciela).

H. Gaertner: Przewodnik metodyczny do podręcznika Mowa polska. Dla I kl. gimn.

Z. Klemensiewicz: Poradnik dydaktyczny do podręcznika Język polski. Dla V kl. szk. powsz.

Z. Klemensiewicz: Poradnik dydaktyczny do podręcznika Język Polski. Dla I kl. gimn.

St. Pawłowski: Przewodnik metodyczny do podręcznika Geografia Polski na I kl. gimn.

St. Tync i J. Gołębek: Przewodnik metodyczny do podręcznika Piękna nasza Polska cała. Czytanka na V kl. szk. powsz.